

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI VE DİJİTAL İSTİLA

Dr. Mert Küçükvardar

[Kitabın tamamına ulaşmak için satın alınız.](#)

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI VE DİJİTAL İSTİLA

Dr. Mert Küçükvardar

Bilimsel Eserler No. :
ISBN :
Basım Sayısı : 1. Basım, Mart 2020

© Copyright 2020, NOBEL BİLİMSEL ESERLER SERTİFİKA NO.: 20779

Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.

'NOBEL BİLİMSEL ESERLER' Bir Nobel Akademik Yayıncılık markasıdır.

Genel Yayın Yönetmeni : Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Yayın Koordinatörü : Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Redaksiyon : Ferda İdil Lostar -idil@nobelyayin.com-
Sayfa Tasarım : Erhan Bakır -erhan@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım : Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-
Baskı ve Cilt : Atalay Matbaacılık / Sertifika No.: 15689-
Büyük Sanayi 1 Cad. Elif Sok. No.:7/236-237 İskitler / ANKARA

Kütüphane Bilgi Kartı

Küçükvardar, Mert.

Teknoloji Bağımlılığı ve Dijital İstila / Mert Küçükvardar

1. Basım. VIII + 164 s. 13,5x21,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN:

1. İletişim Bilimleri 2. Bilişim 3. Teknoloji Bağımlılığı

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Adres: Bahçekapı mh. 2465 sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat Şaşmaz-ANKARA - siparis@nobelyayin.com-

Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65

E-Satış: www.nobelkitap.com - www.atlaskitap.com - **Bilgi:** esatis@nobelkitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi, D&R Mağazaları, Dost Dağıtım, Ekip Dağıtım, Kıda Dağıtım, Kitapsan, Nezh Kitabevleri, Pandora, Prefix, Remzi Kitabevleri

Kitabın tamamına ulaşmak için satın alınız.

ÖN SÖZ

Dünya çapındaki sanal ağlarla birbirine bağlanmış cihazların her yaş grubunu hızlı bir şekilde etkilemesi insanların teknolojik araçlara karşı doymak bilmeyen bir “dijital” iştaha sahip olmasına yol açtı. Uzun bir süre boyunca sanal ekranlar ile fazlaca bütünleşen ve daha ekran odaklı hâle gelen insanlarımızın dijital araçlara karşı “takılı” olduğu söylenebilir. Takılı kalma durumu beraberinde birçok problem ortaya çıkarıyor. Dijitalin aslında bir sarmal olması yani hem çözümün hem de sorunun bir parçası olma durumu işleri biraz zorlaştırıyor. Sosyal ağlar, akıllı telefonlar, tabletler, dijital oyunlar ve daha niceleri yeni bir tüketici türü üretiyorlar. Bu tüketiciler işletmelerin büyük ölçüde onları kendilerine bağımlı kıldığı türden. Bu “bağlı tüketici” durumu teknoloji bağımlılığının da habercisidir. Mevcut ve öngörülemeyen fırsatları değerlendiren teknoloji üreticileri farklı davranış değişiklikleriyle mücadele etmek amacıyla farklı stratejiler belirliyorlar bunların başında üretilen içerik ya da ürüne yönelik bağımlılık durumları geliyor. Mobil cihazlar, giyilebilir ürünler, sosyal medya uygulamaları ve gerçek zamanlı teknolojiler en popüler teknoloji pazarı ürünlerini oluşturuyor. Ancak iletişim teknolojileri en ön plana çıkan araçları ifade ediyor. İnsanların iletişim kurma ihtiyacının zaman içerisinde “gerçek zamanlı” iletişim kurma ihtiyacına dönüşmesi inanılmaz etkileri de beraberinde getiriyor. Etkilerin büyük çaplı olması kimsenin umurunda değilmiş gibi gözüküyor çünkü hem firmalar hem de gündelik yaşamın ürünlerini benimseyenler için asıl önemli olan iletişim ve pazarlama. Teknoloji oldukça hızlı ilerliyor ki bu toplumların ya da işletmelerin kolay, hızlı ve doğal bir şekilde bir anda adapte olabileceği bir şey değil. Sosyallik, mobil olma gibi durumlar yıkıcı teknolojilerin etkisiyle ilk hedeflenenenden daha büyük değişiklikleri vaat ediyor. Dolayısıyla dijital dönüşüme ayak uydurmak için birçoğumuz çöktan sıraya girdi.

Günümüzde insanlar neredeyse her yaptıkları şeyin bilinmesi için sosyal medya araçları aracılığıyla mesajlar atıyor, her yaptıkları şeyin görülmesi için yine bu mecralardan fotoğraflar paylaşıyor. İnsanların hayatlarını farklılaştırmaya yönelik ortaya çıkan dijital uygulamalar artık adeta bireylerin hayatlarının bir amacı hâline geldi. İnsanlar nerede olduklarını paylaşmaktan geri duramıyor. Düşünme, varoluşunu sorgulama ya da kendi kişiliğini geliştirici davranışları öteliyor. Bu nedenle sosyal uygulamalar ilk çıkış amaçlarının ötesinde bir boyuta doğru değişiklik gösteriyor. İnsanlar çevresi bakımından daha küçük ancak içerisinde yer aldığı dijital sistem bakımından daha büyük bir dünyanın tutsağı hâline geldi. Kendini başkalarının ne söyleyeceğine göre değerlendirmeye başlayan günümüz insanı kendini buna karşı aktif bir bilinç içerisinde tutuyor. Her an kendine yapılacak bir yorum ya da beğeniye cevap verme dolayısıyla çevrimiçi olma ihtiyacı hissediyor. Burada bir varoluş probleminden söz edilebilir hayatının anlam noktasına çevrimiçi olmayı yerleştirmiş bazı insanlar için hedefler oldukça yapaydır. Yine de gerçekte bir hiç olduğunu düşünen insanoğlu sanal dünyada kendini önemli hissediyor.

Bu kitap, modern çağın problemi olarak değerlendirilen teknoloji bağımlılığı ve onun oluşturduğu etkilerin izini sürmektedir. Bu bağlamda, teknolojinin hayatın her alanına nüfuz etmesi beraberinde bir dijital istilaya yol açmıştır. Günümüzde teknolojik araçlar sadece kullanılan birer meta olmaktan çok daha öte birer anlam taşımaktadırlar. Kendisini vazgeçilmez bir konuma taşıyan teknolojilerle çevrelenmiş ve aynı zamanda bunlardan zehirlenmiş bir dünyadayız artık...

Bu çalışma, dönemi boyunca her zaman yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen tüm hocalarıma, biricik annem Ayla Küçükvardar'a aynı zamanda kitabın ilk okurlarından olan yeğenlerim Kaan ve Damla Algül ile ablam Arzu Algül ve eşi Tanju Algül'e teşekkürlerimi sunarım...

İstanbul, 2020

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iii
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

BİLİŞİM ÇAĞINDA MAKİNALARIN YÜKSELİŞİ

1.1. Bilişim Çağı	7
1.2. Sınırların Yeniden Belirlenmesi: Teknoloji	8
1.2.1. Teknolojinin Arka Planı.....	11
1.3. Dijitalleşme ve Dijital Çevre.....	15
1.3.1. Teknoloji Toplumu: Sanal Bağlantı ve Sosyal Kopukluk	15
1.4. Teknolojinin Özü.....	19
1.4.1. Teknolojik Belirlenimcilik Yaklaşımları	24
1.5. Teknoloji ve Din Birlikteliği: Tekno-Din	28
1.6. Sanal Etkileşim Çağında Teknoloji ve Çoklu Medya.....	33
1.7. Makinaların Doğuşu: Teknoloji Sorgulaması	37
1.7.1. Teknolojik Bunalım ve Yozlaşma	43
1.7.2. Teknofobi ve Teknolojik Kaygı	46
1.8. Makinaların Yükselişi ve Sahte İhtiyaçlar.....	48

2. BÖLÜM

SANAL AĞLAR VE TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞINA GİDEN YOL

2.1. Teknoloji ve Sanal Ağ Birlikteliği.....	55
2.1.1. Dünyada ve Türkiye’de İnternet Kullanım Durumu.....	57
2.2. Sanal Dünya Göçü.....	60
2.2.1. Sanal Dünyada Dijital Aylaklık.....	62
2.3. Teknoloji ve Kuşaklar Teorisi	65
2.3.1. Dijital Varoluşun Simgesi: C Kuşağı.....	68
2.4. Sanal İletişim Ağları İçerisindeki Birey	72
2.5. Siber Psikoloji	76
2.6. Sanal Ortamın Dijital Hastalık Belirtileri.....	80
2.6.1. Ego Sörfü	81
2.6.2. Kaçırma Korkusu.....	82
2.6.3. Nomofobi	83
2.6.4. Tekno-Stres.....	84
2.6.5. Siberhondrik.....	85
2.6.6. Enfornografi	86
2.6.7. Siber-stalk.....	87
2.6.8. Dijital Amnezi.....	87
2.6.9. Selfitis.....	88
2.6.10. Phubbing.....	88
2.7. Teknoloji ve Sosyal Değişim: E-Zihin ve E-Kültür	89

3. BÖLÜM

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI VE DİJİTAL İSTİLA İLE MÜCADELE

3.1. Bağımlılık ve Tutsaklık Üzerine.....	95
3.2. Teknoloji Kullanımı ve Teknoloji Bağımlılığı	100
3.2.1. Dijital İstila.....	106

3.3. Bir Uyanış Çağrısı: Teknoloji Bağımlılığının Belirtileri	108
3.4. Teknolojinin Sanal Ağ: İnternet ve Bağımlılık İlişkisi.....	113
3.5. Teknoloji Bağımlılığı ve Birey	123
3.6. Teknoloji Bağımlılığına Yönelik Tartışmalar	127
3.6.1. Teknoloji Bağımlılığı ve Kuramsal Çerçeve	131
3.7. Siber Uzaydaki Problemler.....	133
3.8. Teknolojik Zehirlenme.....	137
3.9. Teknolojiye Bağımlı Yaşamamak: Dijital Diyet.....	140
3.9.1. Yüksek Teknoloji Çağında Aile ve Dijital Ebeveyn	145
SONUÇ	149
KAYNAKÇA	153
ÖZ GEÇMİŞ	163

Kitabın tamamına ulaşmak için satın alınız.

GİRİŞ

İnsan ve teknoloji birbiriyle bütünleşmiştir. Farklı toplumların kendine özgü özellikleri teknolojiyle iç içe geçmiş durumdadır. Bir bütünlük söz konusudur; insansız teknoloji tek başına tam olarak var olamayacağı gibi teknolojisiz de insan olmaz. Dolayısıyla, teknoloji var olduğu toplumun ekonomik, sosyal ve siyasal alandaki yansımaları oluşturmaktadır. Teknolojinin çoklu alanlara nüfuz etmesiyle çeşitli işler kimi zaman karmaşık bir hâle gelmekte kimi zamansa basitleşmiş bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Tüm bu değişikliklerin yegâne unsuru insandır. Teknolojinin zaman içerisindeki değişimine insanın istekleri, beklentileri, ihtiyaçları etki etmiştir. Bu etki farklı alanları içerisinde barındıran bir yapıda, çok boyutludur. Çok boyutlu evrenin içerisinde yer alan insanın arayışı, kendini teknolojiye gösterir. İnsanlık var olduğundan bu yana tüm gücünü tabiatı denetim altına alma ve karşısına çıkacak tüm engelleri aşma yönünde harcamıştır. Tüm bunları yaparken doğal kaynakları bilinçsizce tüketme yoluna gitmiştir. Yıllarca elde edilen bilgi birikimleri büyük sermayelerin etkisiyle metâ hâline getirilmiş, tüketimin körüklenmesi amacıyla teknolojinin gelişimi ve yayılımı yolunda harcanmıştır. İnsan, elinde bulunan kaynakları yağma zihniyeti çerçevesinde kazanca çevirme peşine gitmiştir.

1980'li yıllardan itibaren bilişim araçlarının önderliğinde değişmeye başlayan yaşam, 90'lı yıllardan itibaren internet teknolojisiyle dönüşüme uğramış ve günümüzde etkisini çokça hissettiğimiz bir bilişim devriminin kapılarını aralamıştır.

Kimilerine göre yaşanan bu bilişim devrimi tarihin belirli kırılma noktalarında olduğu gibi (sanayi devrimi) önemli bir devrimdir. Bu öneminin altında birey, toplum, kültür ve diğer alanlarda yarattığı ciddi değişimler ve etkiler yatmaktadır. Ancak teknolojiye yaşanan bu denli ciddi değişimler, bilgi ve iletişimin küreselleşmesiyle birleşince, ortaya çıkan sorunların daha hızlı bir şekilde yayılmasına yol açmış ve dünyayı saran teknoloji fırtınası bir takım sorunları da beraberinde getirmiştir. Bilişim devriminin etkilerini iki temel şekilde ele almak mümkündür. Bunlardan ilki kuşkusuz gerçek ve sanal dünya arasındaki çizginin belirsizleşmesidir. İkincisi, belirsizleşen gerçek ve sanal çizgisinin giderek tek bir alana (sanala) kayma eğilimidir. Bu da teknoloji bağımlılığı (TB) tetiklemektedir.

Teknoloji bağımlılığının çok farklı sayıda alanı kapsadığı söylenebilir. Özellikle teknolojinin en ileri derece modernleşme eğilimleri göstermesiyle birlikte ön plana çıkan ve araştırmaların konusu olmaya başlayan siberpunk (*cyberpunk*) olgusu teknoloji ve diğer alanların (makine-insan, sanal dünyalar, yapay zekâ, sibernetik, bilgi-güç, genetik...) birlikteliğini ele almış ve açıklamaya çalışmıştır. Kavram genellikle modern olguların eleştirisi ve günümüzün tahlili üzerine odaklanmaktadır. Teknolojinin geleceğine yönelik çözümlerinin dağınık olması tartışma alanının da genişlemesine yol açmaktadır. Dolayısıyla günümüz postmodern kuram tartışmalarının genellikle siber-teoriler çatısı altında ortaya çıktığını ifade edebiliriz. Bilim ve teknik alanlarında ortaya çıkan sonuçlar, toplumsal yapının tüm alanlarda değişikliğe uğramasına yol açtı. Ve aynı zamanda modern bilimde varlığa, doğaya hâkim olma, M. Heidegger' ifadesiyle "el altında tutma" (*bestalt*) yönetme düşüncesi insani ilişkilere ve uzantılarına ciddi etki etti. Kontrol ve yönetme çabasında olan insan, girilen mücadeleye destek ve kolaylık sağlayacak bir takım araç gereçlerin icadına, gelişimine katkı sağladı. Fakat akıl ve bilimin birer uzantıları olan teknolojik araçları

el altında tutma düşüncesi günümüzde doğa ile sınırlı kalmadı; birey, toplum, kültür ve daha birçok alanı da etkisi altına almaya başladı. Bu etkinin görünen yüzünü teknoloji ve teknolojik araçlar oluşturdu.

Tüm bu etkilerin ışığında her sabah gözünüzü açtığımızda cep telefonunuzu elinize alıyor, mesajlarınızı, e-postalarınızı ya da diğer uygulamalarınıza göz atıyor, sosyal medya hesaplarınızdan size kimlerin yazdığına bakıyor ve onlara cevap verme eğilimi içerisine giriyorsanız teknolojik bağımlılığın bir semptomlarını taşıyor olabilirsiniz. Özellikle doğdukları andan itibaren teknolojiyle büyüyen dijital yerliler ve teknolojik araçlarla sonradan tanışan dijital göçmenlerin dâhil olduğu bu teknolojinin büyümlü ritüeli hepimizin farkında olmadan meydana getirdiği, otomatikleşmiş gündelik davranışlarını kapsamaktadır. Sanal dünyadan ya da teknolojik araçlardan uzak kaldığımızda bir şeylerin eksik ya da yanlış olduğu hissine kapılmaktayız. Teknolojik araçların etkileri konusunda araştırmalar yapan Dr. Rosen'e göre, "Hepimiz telefonlarımızdan gelen uyarı mesajları için uyanık olmaya şart kıldık. Pavlov'un köpeklerine bir şekilde benziyoruz. İnsanlar telefonlarını ceplerinden çıkarıp kontrol ediyor ve geri koyuyorlar ancak iki dakika sonra hiçbir şey olmamasına rağmen bunu tekrar yapıyorlar."¹ Bu ve benzer refleks eylemleri ve bir şeyi kaçırmışız hissi "FOMO" (*Fear of Missing Out*) hepsi birer dijital hastalık belirtileridir.

Bilişim dünyasının zenginliği araştırma metotlarının da çeşitlenmesine yol açmıştır. Geleneksel anlamda birey ve kültür davranışlarını açıklamaya çalışan "etnografi" değişikliğe uğramış ve çevrimiçi sistemlerle birlikte yeni bir olgu boyutunda karşımıza çıkmıştır. Robert Kozinets'in ortaya koyduğu biçimiyle "netnografi" (*netnography*) kavramı çevrimiçi iletişim süreçlerini temel alarak, sanal ortamda bulunan insanların davranışları üzerine yoğunlaşır,

¹ (Rosen, 2016).

onların bıraktıkları kırıntılardan yola çıkarak yorumlamaya çalışır. Gözlemci veya katılımcı olarak inceleme metodlarını kullanan netnografi, insanların dijital dünyada gösterdiği davranışları aynı zamanda kültürel süreçleri de içine alacak şekilde yorumlar.² İşte tam bu noktada teknoloji bağımlılığının ve teknolojik zehirlenmenin incelendiği kitap, netnografik süreçlerle benzerlik göstermektedir. Teknoloji kullanımı, alışkanlıklar ve bağımlılık ilişkilerinde sağlıklı bir çözümlemede bulunabilmek için teknolojinin psikoloji alanıyla olan bağlantısının da ortaya koyulması gereklidir. Aradaki benzerlikleri gördüğümüz zaman teknoloji-bağımlılık ilişkisinin çözümlenmesindeki ufuk çizgisi kendiliğinden belirecektir.

Hayatın geneli çoğunlukla meşru sayılan dolayısıyla hiç sorgulanma gereksinimi duyulmayan çeşitli bağımlılıklarla doludur. Teknoloji bağımlılığı olgusu da bunlardan biridir. Teknolojik araçlar ve sanal ağların kullanımı, toplumun her bölümünde yaygınlık kazanmaktadır. Özellikle ucuzluk ve erişim kolaylığı gösteren teknolojik araçlar, sanal ağların erişilebilirlik özelliğiyle birleşmiştir. Bu sayede her sosyo-ekonomik düzeyden insan bu birleşimin içinde yer almıştır. Tüm bu gelişmelerin sonucunda insanların teknolojiye yönelik artan etkileşimi dikkat çekmeye başlamış, incelenmeye uygun değişik davranış kalıpları ortaya çıkmıştır. Bu nedenle son yıllarda özellikle teknoloji, iletişim, bilişim gibi olgular ve çeşitli teknolojik araçlara yönelik (kullanım durumları, şekli ve bağımlılık oluşturma potansiyeli gibi) araştırmalar çoğalmıştır. İnsanlar, teknoloji ve teknolojik araçların etkileri konusunda yeteri kadar bilgiye sahip değildir. Dolayısıyla insanlar, ortaya çıkan problemlerin çözümüne yönelik bilgi eksiliği içerisinde ve teknoloji bağımlılığının semptomlarını tanıma/çözümleme konusunda zorluk çekmektedir. Konuyla ilgili kalıcı çözümlerin yolu, konunun sistematikleştirilmesinden geçmektedir.

---

² (Kozinets, 2011: 1-2).

Toplumların ilerlemesi, kalkınması ve bu yolda istikrarını sürdürmesi bilişim teknolojilerinin etkin, akılcı ve yenilikçi kullanmasına bağlıdır. İçinde bulunduğumuz yüzyıl özellikle günümüz bireyleri tarafından bilgi ve iletişim çağı olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla bu çağa yönelik ortaya çıkmış teknolojik araçları doğru, etkin ve bilinçli kullanan toplumların başarılı olacağı açıktır. Teknoloji bağımlılığına yönelik son 10 yıl içerisinde ciddi adımlar atılmıştır. Özellikle ülkemizde 2012 yılı içerisinde Türkiye'nin ilk internet bağımlılığı polikliniği, "*Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi*"nde açılmıştır. Ayrıca teknoloji bağımlılığına yönelik çeşitli seminerler ve kongreler düzenlenmektedir. İstanbul'da 6-8 Nisan 2012'de ilk kez "*I. Uluslararası Teknoloji Bağımlılığı Kongresi*" düzenlenmiştir. Kongrenin ikincisi 26-27 Ekim 2013'de düzenlenirken yine Yeşilay'ın desteklediği "*3. Uluslararası Teknoloji Bağımlılığı Kongresi*" ise 3-4 Mayıs 2016'da düzenlenmiştir. Ülkemizde konuyla ilgili yapılan kongrenin sonuncusu olan 4'üncü kongre ise yoğun bir katılımı 27-28 Kasım 2017'de düzenlenmiştir. Kongrenin hedefi dünyada ve özellikle de ülkemizde hızla yayılan teknoloji bağımlılığı konusunda toplumu bilinçlendirmek ve çözüm önerileri ortaya koymaktır. Teknoloji bağımlılığı önlem alınmadığı takdirde gelecekte daha ciddi sonuçları ortaya çıkarma potansiyeline sahip. Dolayısıyla yapılan nitelikli çalışmalar teknolojinin etkileri konusunda geleceğe ışık tutacaktır.

Her yeni teknoloji bireyler ve toplumlar için ilk zamanlarda benimsenmekte güçlük çekilen bir şey olarak görülürken sonradan bu durum sıradanlaşmakta ve günlük yaşam pratiğine etki eden bu araçlarla bir bağ oluşmaktadır. Bilişim araçlarıyla sürekli etki ve değişim içerisinde olan yaşam biçimimiz, deneyimlerimiz, kültürümüz ve daha birçok alanla bütünleşik yapıya yönelik genel bir çerçevesinin çizilmesi, aradaki ilişkinin açıklanması, güçlü-zayıf bağlantıların ortaya koyulması gereklidir. Bunlar dünyada ve ülkemizde teknolojiye yönelik

kabul gören, üzerinde durulması gerekli konulardır. Bu bağlamda bilişimin genel bileşenleri olan teknoloji ve teknolojik araçlarla bağlantılı olma hâline yönelik çözümler, sorulması gereken sorular ve tavsiyelerin verilmesinin amaçlandığı bu kitapta, günden güne etki alanını arttıran ve popülerliğini kolay kolay kaybetmeyeceğini düşündüğüm teknoloji bağımlılığı, dijital istila, teknolojik zehirlenme gibi çeşitli konu ve alanlara odaklanmaktadır. Ayrıca gelecek çalışmalara ışık tutmayı ve farklı araştırma konularının oluşturulmasına yardımcı olmayı hedeflemektedir. Bu kitap ilerledikçe teknolojinin çeşitli kişiler ve sistemler üzerindeki etkisini tartışacağız. Teknolojinin kötüye kullanımı ve teknoloji bağımlılığıyla ilgili sorunlara baktığımızda, teknoloji kullanımımızın bir sonucu olarak hayatımızın zaman zaman dengesiz bir hâle büründüğünü göreceğinize inanıyorum. Kitap sonunda daha da geç olmadan kendinize dijital sınırlar çizmenize ve teknoloji konusunda bilinç oluşturmanıza yardımcı olmak da hedefler arasında.